Sygnatura akt X Pupr 1266/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 11-02-2014 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO del. Robert Kuczyński

Protokolant:Anna Barska

po rozpoznaniu w dniu 28-01-2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko I. C. w. W.

- o świadczenie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych

I. zasądza od strony pozwanej I. C. w. W. na rzecz powoda T. S. kwotę 1496 zł 46 gr (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt sześć złotych czterdzieści sześć groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty;

II. nadaje wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności;

III. obciąża Skarb Państwa opłatą od pozwu, od której strony były zwolnione z mocy ustawy.

UZASADNIENIE

Powód T. S. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej I. C. w. W. kwoty 1 496 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013roku do dnia zapłaty i zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu podał , że na mocy art. 135 ust.1 ustawy o służbie celnej przysługuje mu świadczenie socjalne. Zakres wypłaty tego świadczenia od 11 maja 2000 roku regulowały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11.05.2000r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych, które mogą być przyznane funkcjonariuszom celnym oraz członkom ich rodzin (Dz U Nr 39 poz.450 z 2000 roku) Zostało ono zastąpione przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2010 roku w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin (Dz U Nr 33 poz. 177 oraz z 2012 roku poz. 197) Według jego § 10 do wniosków w sprawach o przyznani świadczeń socjalnych przysługujących w 2010 roku złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia stosuje się przepisy tego rozporządzenia. Powód powinien otrzymać dopłatę w wysokości 2 210,46 zł, jednak wskutek zastosowania wobec niego rozporządzenia z 2010 r. pracodawca wypłacił mu 714 zł (238 zł x 3 osoby) W dniu 7.06.2013 roku powód wezwał Dyrektora I. C. w. W.do zapłaty różnicy z odsetkami. Dyrektor odmówił. Zgodnie z obowiązującymi w dniu 19.01.2010 r. tj. w dniu złożenia wniosku przez powoda , przepisami świadczenie socjalne w postaci dopłaty do wypoczynku na jednego członka rodziny funkcjonariusza celnego winno wynosić 736,82 zł. obliczone w/w następujących zasad : najniższe uposażenie zasadnicze w służbie celnej w kwocie bazowej 1 873,84 zł x 1,197 - mnożnik kwoty bazowej dla stanowiska referenta daje kwotę dopłaty do wypoczynku w wysokości 2242,99 zł pomnożoną przez 32,85 %. Natomiast zgodnie z przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z 16 1utego 2010 r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin (Dz. U. nr 33, poz. 1 77) świadczenie socjalne w postaci dopłaty do wypoczynku na jednego członka rodziny zostało ustalone jako 0,127 kwoty bazowej, tj. 0,127 x 1 873,84 zł = 238,00 zł. Minimalna stawka uposażenia zasadniczego według najniższej

grupy uposażenia zasadniczego obowiązująca w Służbie Celnej w dniu 1 stycznia 2010 r. wynosiła 1,197 kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej. Mnożnik kwoty bazowej w wysokości 1,197 został określony w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 21 kwietnia 2000 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego w Służbie Celnej, wysokości oraz szczegółowych zasad przyznawania i wypłacania dodatków do uposażenia zasadniczego (Dz. U. nr 36, poz. 408 ze zm.). Rozporządzenie to pozostawało w mocy również ze względu na brzmienie art. 242 ustawy o Służbie Celnej. Kwotę bazową dla funkcjonariuszy Służby Celnej określono w art. 15 ust. 1 pkt 2 lit. b Ustawy budżetowej na rok 2010 z dnia 22 stycznia 2010 r. (Dz. U. nr 19, poz. 102) i wynosi ona l 873,84 zł. Ustawa budżetowa weszła w życie z dniem ogłoszenia, tj. 5 lutego 2010 r. z mocą od 1 stycznia 2010 r.; najniższe uposażenie zasadnicze w Służbie Celnej: 1 873,84 zł (kwota bazowa) x 1,197 (mnożnik kwoty bazowej dla stanowiska referenta) = 2 242,99 zł.; dopłata do wypoczynku: 2 242,99 zł x 32,85 % = 736,82 zł **.** Stąd żądana kwota niniejszym pozwem wynosi 1496,46 zł **,** jako różnica wypłaconego świadczenia w 2010 r. a należnym dochodzonym pozwem. Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2013 r. Trybunał Konstytucyjny (sygn. akt P 44/10) uznał, iż § 10 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2010 r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 33, poz. 177 oraz z 2012 r. poz. 197) w zakresie, w jakim odnosi się do dopłaty do wypoczynku, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej . Jak zaznaczył wyraźnie w swoim uzasadnieniu do powyższego wyroku Trybunał Konstytucyjny elementami konstytutywnymi powstania prawa do dopłaty do wypoczynku jest: pełnienie służby w danym roku kalendarzowym (nabycie prawa do wypoczynku w danym roku kalendarzowym, co następuje w dniu 1 stycznie danego roku), złożenie pisemnego wniosku o wypłatę świadczenia. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego wprost określił, że wszystkie wnioski złożone przed wejściem w życie nowego Rozporządzenia z roku 2010 powinny być rozpoznane na starych zasadach - na podstawie poprzednio obowiązującego Rozporządzenia z roku 2000. W związku z powyższym wysokość dopłaty do wypoczynku powinna zostać naliczona w wysokości obliczonej zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym na dzień składania wniosku, tj. 19.01.2010 r. W świetle powyższego, wypłacone niepełne świadczenie w mniejszej kwocie przez I. C. było bezprawne, bowiem pracownicy, którzy w tym samym czasie złożyli wniosek o wypłatę świadczenia urlopowego charakteryzują się cechą istotną w równym stopniu. Należą do kręgu podmiotów uprawnionych do świadczeń, którzy złożyli wnioski o dopłatę przed dniem wejścia w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z 16 lutego 2010 r. Mimo to są traktowani odmiennie w zależności od terminu rozpatrzenia ich wniosków przez pracodawcę. Narusza to zasadę równości i zasadę sprawiedliwości społecznej. U podstaw niniejszego pozwu, legł również fakt, iż pracodawca w piśmie z dnia 02.09.2013 r. bezzasadnie uznał, iż wniosek powoda z dnia 07.06.2013r. został złożony po upływie terminu 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wbrew twierdzeniom strony pozwanej, Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 lutego 2010 r. wprowadziło również regulacje odnoszące się do terminu rozliczania dopłat do wypoczynku. Ma się odbywać w kolejnych kwartałach roku, jednak nie później niż raz na pół roku, a wypłata ma nastąpić do końca miesiąca następującego po zakończeniu okresu rozliczenia (§ 2 ust. 6 Rozporządzenia z 2010 r). Natomiast świadczenia. przysługujące w danym roku kalendarzowym są wypłacane nie później niż do 31 stycznia następnego roku kalendarzowego (§ 8 Rozporządzenia z 2010 r). Zatem powyższe, zgodnie z definicją pojęcia wymagalności, należałoby rozpatrywać w ścisłej korelacji z pojęciem przedawnienia. W ocenie powoda, kwestię utraty przesłanki wymagalności należy identyfikować z nowacją zobowiązania, a nie z datą każdego wniosku (złożonego w 2010 r.) jako umową restrukturyzacyjną, sygnowaną w procesie dochodzenia wierzytelności. Roszczenie pieniężne staje się wymagalne z chwilą, gdy wierzycie} uzyskuje prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik zostaje obarczony obowiązkiem spełnienia świadczenia. Z reguły z chwilą nadejścia terminu wykonania zobowiązanie staje się wymagalne, a dłużnik dopiero wtedy może popaść w opóźnienie. Tą chwilą był koniec roku kalendarzowego 2010 r, jako okres, kiedy świadczenie było należne i wymagalne. Tym bardziej, iż bieg terminu przedawnienia został przerwany w dniu, kiedy wypłacono niepełną wartość świadczenia. Zatem argumentacja Dyrektora I. C. o przedawnieniu roszczenia jest całkowicie chybiona.

W dniu 6 grudnia 2013 roku Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nakazujący stronie pozwanej wypłacenie powodowi w terminie 14 dni kwoty 1 4 96 zł 46 gr z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty lub wniesienie sprzeciwu.

Strona pozwana nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie.

W sprzeciwie od w/w nakazu zapłaty podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powoda podając, że zgodnie z art. 165 ust. l ustawy o służbie celnej roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wg doktryny moment w którym roszczenie staje się wymagalne jest to moment prawnej możliwości żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności. W przedmiotowej sprawie taka możliwość powstaje zgodnie z § l ust. l rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 maja 2000 r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych z chwilą nabycia w danym roku kalendarzowym prawa do urlopu wypoczynkowego. Zgodnie zaś z art. 152 ust. 2 kodeksu pracy, który ma zastosowanie na podstawie art. 138 ustawy o Służbie Celnej „Prawo do kolejnych urlopów pracownik nabywa w każdym następnym roku kalendarzowym". Mając więc na uwadze powyższe prawna możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności powód nabył już w dniu l stycznia 2010 r. Nawet gdyby przyjąć datę powstania wymagalności korzystniejszą dla powoda, a mianowicie datę złożenia przez niego wniosku o wypłatę (czyli wyrażone wprost żądanie zaspokojenia) dopłaty do wypoczynku, tj. 19.01.2010 r. to i tak roszczenie jest przedawnione bowiem wniosek o wyrównanie świadczenia złożony został przez powoda w dniu 07.06.2013 r. czyli po upływie trzech lat. Należy w tym miejscu podkreślić, iż czym innym jest prawna możliwość żądania zaspokojenia, a czym innym sama chwila jego spełnienia. Są to dwie zupełnie inne daty i kwestii wymagalności roszczenia nie można utożsamiać z terminem, w którym zobowiązanie ma być wykonane. Strona pozwana podniosła również, że art. 165 ust. 2 ustawy o Służbie Celnej nie stwarza obligatoryjnej możliwości nie uwzględnienia terminu przedawnienia, ale stwarza taką możliwość wg uznania kierownika urzędu.

Ponadto strona pozwana podkreśliła, że funkcjonariusze celni mają możliwość przerwania biegu terminu przedawnienia. Stosownie bowiem do art. 165 ust. 3 ustawy o służbie celnej bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa każda czynność przed kierownikiem urzędu, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia. Powód z takiej możliwości nie skorzystał przed upływem terminu przedawnienia.

Z ostrożności procesowej podniosła, że biorąc pod uwagę prospektywne działanie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, powodowi mogłyby przysługiwać tylko odsetki za okres od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt P 44/10 tj. od dnia 10 maja 2013 r. Pozwany zauważa, że zagadnienie intertemporalnego działania wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie jest w orzecznictwie i doktrynie jednolicie interpretowane. Nie mniej jednak sam Trybunał Konstytucyjny prezentuje stanowisko wyrażone przez prof. M. S., wedle którego „zdaje się być pewne, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia TK, a nie wcześniej – orzeczenie ma więc charakter prawotwórczy, aczkolwiek jest to akt negatywny". Podniesiono także, że „utrata mocy obowiązującej nie oznacza unieważnienia istniejącego wcześniej stanu prawnego, które prowadziłoby do automatycznego unicestwienia z tą chwilą wszystkich wcześniejszych konsekwencji prawnych; eliminacja tych skutków będzie wymagała podjęcia odpowiednich rozstrzygnięć w sferze stosowania prawa (argument z art.190 ust.4 Konstytucji); do momentu zakwestionowania zaistniałych wcześniej skutków prawnych muszą być one uznawane za prawnie doniosłe (nie upadają więc automatycznie czynności prawne zdziałane pod rządem przepisów niezgodnych z Konstytucją, nie tracą ważności nabyte na podstawie tych przepisów prawa, nie podlegają automatycznemu uchyleniu wydane wcześniej orzeczenia i decyzje). Podniesiono, że „całość analizowanych regulacji przemawia (mimo wszystkich wątpliwości) zdecydowanie silniej za prospektywnym oddziaływaniem orzeczeń TK" . Zaprezentowany pogląd należy w pełni podzielić i w konsekwencji przyjąć, że powodowi mogłyby przysługiwać ewentualnie tylko odsetki od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Niezależnie od powyższego strona pozwana podkreśliła, iż powód dochodząc roszczeń nie wskazał na przepisy o których mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji. Zgodnie z tym przepisem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodowa lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane praw6mocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygniecie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Przedmiotowy artykuł me przewiduje

zatem automatycznego wyeliminowania rozstrzygnięć, ale ewentualne ich wyeliminowanie w oparciu o odpowiednią procedurę, której w niniejszej sprawie powód nie wskazał.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód pełni służbę w ramach służby celnej w U. C. w. W.,

bezsporne

Wynagrodzenie powoda liczone jak do ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy wynosi 4.193,75 zł brutto miesięcznie.

dowód : zaświadczenie k. 37

Powód w dniu 19 stycznia 2010 r. zgłosił stronie pozwanej wniosek o wypłatę świadczenia socjalnego w postaci dopłaty do wypoczynku za 2010 r.

Wysokość świadczenia faktycznie wypłaconego powodowi w 2010 roku z tytułu dopłaty do wypoczynku za 2010 r. wyniosła 714 zł brutto.

bezsporne

W dniu 7 czerwca 2013 powód wezwał pracodawcę do zapłaty różnicy należnego świadczenia. Pismem z dnia 2.09.2013 roku pracodawca odmówił.

Wysokość należnego powodowi świadczenia z tytułu dopłaty do wypoczynku za 2010 r., obliczonego na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 11 maja 2000 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych, które mogą być przyznawane funkcjonariuszom celnym oraz członkom ich rodzin wynosi 2 210 zł (736 zł 82 gr. x 3 osoby).

bezsporne

Pozostała do wypłaty różnica wynosi 1496 zł

dowód : zaświadczenie k. 38

Sąd zważył

Powództwo było uzasadnione w całości.

Stan faktyczny w sprawie był między stronami niesporny, co obie strony przyznały na rozprawie dniu 11 lutego 2014 r.

Sporne zaś było czy powód nadal ma prawo do spornego świadczenia z uwagi na podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia.

Fakty dotyczące przebiegu zatrudnienia powoda u strony pozwanej wynikały z akt osobowych powoda), zaś fakty związane z wypłatą przedmiotowego świadczenia zostały zgodnie wskazane przez obie strony.

Strona pozwana nie kwestionowała co do istoty swojej odpowiedzialności za zobowiązania pracownicze powoda z 2010 roku. Podnosiła jednak przedawnienie dochodzonego roszczenia.

Zdaniem Sądu, zarzut strony pozwanej nie zasługiwał na uwzględnienie, bowiem nie doszło do przedawnienia roszczenia powoda.

Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia w którym roszczenie stało się wymagalne (por. art. 120 § 1 k.c. oraz art. 165 ust. 1 ustawy o Służbie Cywilnej). Wymagalność świadczenia polega na tym, że wierzyciel może skuteczne domagać się jego spełnienia, a zatem na tym, że nadszedł termin spełnienia tego świadczenia. Termin spełnienia świadczenia wynika zaś w pierwszej kolejności, po myśli art. 455 k.c. w zw. z art. 300 k.p., z jego oznaczenia przez

strony lub ustawodawcę, a następnie z właściwości zobowiązania. Dopiero gdy termin nie jest ani oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do zapłaty (tj. staje się wymagalne z chwilą wezwania do zapłaty, zaś bieg przedawnienia rozpoczyna się z chwilą, gdy takie wezwanie mogło być dokonane (art. 120 § 1 zd. 2 k.c.). Przepisy rozporządzenia z 2000 r. nie wskazują wprost terminu wymagalności (płatności) świadczeń z tytułu dopłaty do wypoczynku, niemniej jednak w ocenie Sądu termin ten wynika z treści powyższych przepisów.

Według § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia świadczenie przysługuje „raz w roku kalendarzowym". Regulacja ta ma dwojaką funkcję – z jednej strony wskazuje, kiedy świadczenie ma być spełnione (w ciągu danego roku kalendarzowego, za który przysługuje), a z drugiej strony określa kwotę należnego świadczenia w danym roku (świadczenie można otrzymać tylko jednokrotnie w kwocie określonej rozporządzeniem). Żaden inny przepis rozporządzenia nie precyzuje terminów, w jakich strona pozwana powinna rozpoznać wniosek pracownika, ustalić kwotę należnej dopłaty i ją wypłacić.

Strona pozwana nie przedstawiła przepisów wewnątrzzakładowych, z których wynikałby obowiązek wypłacenia przedmiotowej dopłaty np. do końca miesiąca czy kwartału, w którym zgłoszono wniosek. Dlatego też, zdaniem Sądu, strona pozwana mogła przedmiotowe świadczenie przyznać i wypłacić powodowi, bez popadania w opóźnienie, do końca roku kalendarzowego, za który świadczenie to przysługiwało.

W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że ostatecznym terminem płatności przedmiotowego świadczenia był dzień 31 grudnia 2010 r., a roszczenia powoda stały się wymagalne dopiero 1.01.2011 r. Oznacza to, zdaniem Sądu, że w chwili wniesienia pozwu (13.11.2013 r.) nie były one przedawnione ani w zakresie roszczenia głównego, ani w zakresie odsetek od niego. Z uwagi na powyższe powództwo było w całości uzasadnione w zakresie roszczenia głównego, gdyż powodowi przysługiwała dopłata do wypoczynku w pełnej kwocie wynikającej z rozporządzenia z 2000 r., a zatem strona pozwana powinna mu wypłacić różnicę między kwotą wypłaconą a należną.

Na marginesie godzi się też wskazać, że nawet w razie przyjęcia innej (wcześniejszej) daty wymagalności roszczeń powoda, a zatem daty 1.01.2010 r. jak to sugerowała strona pozwana powództwo również zasługiwałoby w ocenie Sądu na uwzględnienie na podstawie art. 165 ust. 2 ustawy o Służbie Celnej, zgodnie z którym „kierownik urzędu może nie uwzględnić terminu przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami". Rację ma strona pozwana, wskazując, że przepis ten wskazuje, że nieuwzględnienie terminu przedawnienia następuje fakultatywnie, na podstawie uznaniowej decyzji kierownika urzędu. Uszło jednak uwadze strony pozwanej, że uznaniowość decyzji pracodawcy nie oznacza pełnej swobody tej decyzji, zwłaszcza gdy przepisy dotyczące stosunku pracy wprost wskazują kryteria, jakimi pracodawca ma się kierować w danej sytuacji (w tym wypadku jest to klauzula generalna „wyjątkowych okoliczności"). Pracodawca nie może czynić z prawa przyznanego mu w art. 165 ust. 3 w/w ustawy użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p.) – a tak właśnie postąpił w niniejszej sprawie. Mimo zajścia wyjątkowych okoliczności, całkowicie niezależnych od powoda , a spowodowanych niewłaściwym postępowaniem organów władzy publicznej, które tworzyły w sposób sprzeczny z Konstytucją akty normatywne dotyczące sytuacji prawnej powoda, strona pozwana, kierując się względami, których nie wyjaśniła w żaden sposób w niniejszym postępowaniu, odmówiła w sposób zupełnie dowolny, a nie uznaniowy, skorzystania z możliwości jaką daje art. 165 ust. 2 w/w ustawy. Trudno się oprzeć wrażeniu, że pracodawca kierował się wyłącznie swym partykularnym interesem finansowym, a nie jakimikolwiek względami słuszności czy celowości, które stanowić powinny podstawę uznaniowej decyzji z art. 165 ust. 2 w/w ustawy. Takie zachowanie mogłoby być zrozumiałe i akceptowalne u podmiotu gospodarczego, prowadzącego działalność nastawioną na zysk, nie zaś u statio fisci Skarbu Państwa, która uchyla się od spełnienia świadczeń niewypłaconych wskutek uchybień legislacyjnych reprezentantów władzy publicznej. Stanowisko strony pozwanej, która a priori i bez wskazania uzasadnionej przyczyny odmawia zastosowania art. 165 ust. 2 ustawy o Służbie Cywilnej (który w istocie stworzony został z myślą o tego typu sytuacjach, gdy względy słuszności przemawiają za wypłatą przedawnionych roszczeń), oznacza, że strona pozwana w praktyce zmierza do uchylenia się od jakichkolwiek skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23.04.2013 r. Wyrok ten zapadł bowiem po upływie ponad 3 lat, licząc od daty wejścia w życie zakwestionowanej regulacji, zatem już z tego powodu roszczenia

osób, wobec których zastosowano niekonstytucyjne przepisy, byłyby przedawnione. Postępowanie pracodawcy czyni martwym powyższy wyrok, co w przypadku statio fisci działającej w oparciu o niekonstytucyjny przepis jest działaniem budzącym duże wątpliwości z punktu widzenia zgodności z zasadami współżycia społecznego. Powód jako pracownik i obywatel nie może ponosić negatywnych konsekwencji nieprawidłowego działania pracodawcy oraz władz państwowych – a do tego sprowadzałyby się skutki zaakceptowania poglądu strony pozwanej. Z jednej bowiem strony powód pozbawiony został należnych mu świadczeń na podstawie wadliwego aktu normatywnego, a z drugiej strony długotrwała procedura związana z postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym pozbawiła go możliwości zgłoszenia swych żądań przed upływem terminu przedawnienia. Ostatecznie zaś strona pozwana odmówiła skorzystania z uprawnienia z art. 165 ust. 2 ustawy o służby celnej, mimo że okoliczności sprawy jednoznacznie i w sposób oczywisty wskazywały na potrzebę sanowania zaistniałej sytuacji za pomocą tego środka prawnego. W ocenie Sądu, postępowanie pracodawcy jako niewłaściwe i sprzeczne z art. 8 k.p. nie zasługiwało na ochronę.

Sąd może odmówić uwzględnienia zarzutu przedawnienia nie tylko na podstawie art. 165 ust. 2 ustawy o Służbie Cywilnej, lecz przede wszystkim bezpośrednio na podstawie art. 8 k.p. i art. 5 k.c., na co wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach.

Między stronami niesporne było , że dopłata do wypoczynku, powoda obliczona zgodnie z rozporządzeniem z 2000 r., wyniosłaby 2 210 zł. 46 gr.

Po złożeniu przez powoda wniosku w dniu 19.01.2010 r., ale jeszcze przed ustaleniem kwoty należnych mu świadczeń i przyznaniem oraz wypłaceniem dopłaty do wypoczynku za 2010 r. (co ostatecznie, jak wynika z oświadczeń stron, nastąpiło jeszcze w 2010 r.), doszło do istotnej zmiany stanu prawnego.

Z dniem 20.03.2010 r. weszło bowiem w życie nowe rozporządzenie dotyczącej przedmiotowej kwestii, a mianowicie rozporządzenie Rady Ministrów z 16.02.2010 r. w sprawie świadczeń socjalnych funkcjonariuszy celnych i członków ich rodzin (Dz.U. z 2010 r., nr 33, poz. 177, dalej: rozporządzenie z 2010 r.). W § 2 ust. 5 ustalone zostały nowe zasady naliczania świadczeń z tytułu dopłaty do wypoczynku. Według tego przepisu dopłata do wypoczynku przysługuje na każdą uprawnioną osobę w wysokości 0,127 kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla funkcjonariuszy Służby Celnej, przy czym wyliczoną kwotę dopłaty zaokrągla się do pełnych dziesięciu groszy w górę. Według zaś § 2 ust. 6 świadczenie rozliczane jest w kolejnych kwartałach roku, jednak nie później niż raz na pół roku, i jest wypłacane do końca miesiąca następującego po zakończeniu okresu rozliczenia, z zastrzeżeniem § 8, który stanowi, że świadczenia przysługujące w danym roku kalendarzowym są wypłacane nie później niż do dnia 31 stycznia następnego roku kalendarzowego.

Powyższa zmiana była niekorzystna dla funkcjonariuszy służby celnej, o czym świadczy wysokość świadczenia obliczonego na podstawie rozporządzenia z 2010 r. Poza sporem pozostawało bowiem, że ***powodowi wypłacono na podstawie nowych przepisów dopłatę do wypoczynku za 2010 r. w kwocie 714 zł brutto*** . Zastosowanie wobec powoda rozporządzenia z 2010 r. uzasadniał § 10 tego rozporządzenia, zgodnie z którym „do wniosków w sprawach o przyznanie świadczeń socjalnych przysługujących w 2010 r., złożonych i nie rozpatrzonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia".

Zgodność z Konstytucją przytoczonego § 10 rozporządzenia z 2010 r. była przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z 23.04.2013 r. (sygn. P 44/10, OTK-A 2013 r., nr 4, poz. 39) wskazał, że przedmiotowy przepis w zakresie, w jakim odnosi się do dopłaty do wypoczynku, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wyroku wskazał, że nabycie prawa do dopłaty do wypoczynku następuje wraz z nabyciem w danym roku prawa do urlopu wypoczynkowego oraz wraz ze złożeniem pisemnego wniosku, zatem wysokość dopłaty do wypoczynku powinna być ustalona na podstawie stanu prawnego istniejącego w chwili spełnienia powyższych warunków, tj. w chwili nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, zmiana stanu prawnego wprowadzona po złożeniu wniosku, kształtująca na nowo, w sposób mniej korzystny, sytuację prawną już ukształtowaną, stanowiła naruszenie konstytucyjnej zasady niedziałania prawa wstecz.

Wobec takiej treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego pojawia się pytanie co do przepisów, jakie powinny być zastosowane do ustalania w niniejszym postępowaniu należności powódki. W orzecznictwie spornym jest bowiem, jakie – w praktyce – są skutki orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, a więc czy stwierdzenie niezgodności z Konstytucją konkretnych regulacji prawnych wywołuje wyłącznie skutki na przyszłość, od chwili opublikowania sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw, czy też wyrok Trybunału ma skutek wsteczny i powoduje, że konkretne unormowanie traci moc obowiązującą od samego początku jego bytu, tj. od daty zamierzonego przez normodawcę wejścia w życie.

Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny – dwunastu miesięcy. Oznacza to, że z formalnego punktu widzenia konkretne unormowanie jest eliminowane z porządku prawnego z datą ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego, ewentualnie w terminie późniejszym wynikającym z treści tego wyroku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie przedmiotem rozważań były skutki orzeczenia o niekonstytucyjności określonego przepisu w przypadku rozstrzygnięć wydanych na podstawie niekonstytucyjnego przepisu przed jego wyeliminowaniem z porządku prawnego przez Trybunał Konstytucyjny. W uchwale z 3.07.2003 r. (sygn. III CZP 45/03, OSNC 2004/9/136) Sąd Najwyższy wskazał, że „Trybunał Konstytucyjny jest określany mianem "ustawodawcy negatywnego", ponieważ jego powszechnie obowiązujące orzeczenia powodują zmiany generalne w stanie prawnym, są zatem aktami prawotwórczymi. Dlatego konieczna jest również ich ocena w aspekcie czasowym, czyli dokonanie wykładni zgodnie z regułami prawa intertemporalnego. Ocena ta należy do organów stosujących prawo - w zakresie norm cywilnoprawnych do sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Pozbawienie Trybunału Konstytucyjnego uprawnienia do ustalania powszechnej wykładni prawa powoduje, że wykładnia przepisów prawa stosowanych przez sądy, dokonywana przez Trybunał może być tylko przyjmowana ratione vigore – ze względu na siłę argumentów”. Sąd Najwyższy jednocześnie w licznych orzeczeniach zdecydowanie opowiadał się za przyznaniem orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego w praktyce orzeczniczej sądów skutków sięgających w przeszłość (ex tunc). Przykładowo, w uchwale z dnia 23.01.2001 r. (sygn. III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że „skoro ogłoszenie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu powoduje utratę jego mocy obowiązującej - to znaczy, że do daty ogłoszenia orzeczenia przepis ten obowiązywał. Utrata mocy obowiązującej nie jest bowiem równoznaczna ze stwierdzeniem nieważności przepisu, której przypisuje się skutek ex tunc”, jednocześnie jednak Sąd Najwyższy zaznaczył, że „stosownie zaś do art. 177 ust. 1 Konstytucji, do sądów należy wymiar sprawiedliwości. (...) Z art. 178 ust. 1 Konstytucji wynika, że sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawiśli i podlegają tylko Konstytucji i ustawom. Natomiast przepis art. 8 ust. 1 Konstytucji stanowi, że jest ona najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.

Zatem według przepisów Konstytucji i z punktu widzenia zgodności z nią należy oceniać akty normatywne niższej rangi podlegające zastosowaniu w konkretnej sprawie. Również z art. 8 ust. 1 i art. 178 ust. 1 Konstytucji wynika dla sądów powinność odmowy zastosowania przepisów niezgodnych z Konstytucją.” Podobnie w postanowieniu z 7.12.2000 r. (sygn. III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001/10/331) Sąd Najwyższy przyjął, iż „akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału.” Zgodnie z art. 8 ust. 2 Konstytucji „przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej”, przy czym zgodnie z ust. 1 tego artykułu „Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej”. Od początku obowiązywania ustawy zasadniczej z 1997 r. Sąd Najwyższy podkreślał, że od dnia wejścia w życie Konstytucji sądy są uprawnione do niestosowania ustaw i przepisów niższej rangi sprzecznych z Konstytucją, stwierdzając wprost, że „przepis ustawy niezgodny z Konstytucją nie może być źródłem praw i obowiązków” (por. orzeczenie SN z 10.11.1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000/5/94 i z 2.05.1998 r., III SW 1/98, OSNAPiUS 1998/17/528).

Biorąc powyższe pod uwagę wskazać należy, że wydanie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia o niekonstytucyjności określonej normy prawnej nie wywołuje samo w sobie skutków prawnych odnoszących się do stanów faktycznych powstałych wcześniej, pod rządami niekonstytucyjnych przepisów. Jednakże Sąd, orzekając w indywidualnej sprawie, każdorazowo zobligowany jest do brania pod uwagę przepisów Konstytucji, stanowiącej źródło norm prawnych stojących najwyżej w hierarchii przyjętej w polskim porządku prawnym; normy konstytucyjne znajdują bowiem co do zasady bezpośrednie zastosowanie. Skoro zatem Trybunał Konstytucyjny orzekł o sprzeczności z Konstytucją normy prawnej, która odnosi się do indywidualnej sprawy badanej przez Sąd, Sąd ten ma poważne podstawy, aby odstąpić od zastosowania wadliwego unormowania. Odstąpienie od jego stosowania wynikało będzie jednak nie z przyjęcia, że doszło do swoistego „wstecznego" wyeliminowania przepisu z porządku prawnego, ale z dokonania przez Sąd orzekający wykładni systemowej, zmierzającej do usunięcia sprzeczności między normami prawnymi różnego rzędu, regulującymi ten sam stosunek prawny. Warto w tym miejscu również zaznaczyć, że w rozpoznawanej sprawie wadliwym aktem prawnym, sprzecznym z aktami wyższego rzędu, był akt normatywny rangi rozporządzenia. Art. 178 ust. 1 Konstytucji stanowi zaś, że sędziowie podlegają Konstytucji i ustawom; nie wspomina natomiast o związaniu sędziego w jego czynnościach orzeczniczych treścią aktów niższego rzędu. Również to przemawia za uprawnieniem Sądu do dokonania samodzielnej oceny dopuszczalności zastosowania w konkretnym stanie prawnym niekonstytucyjnych przepisów rozporządzenia, a więc aktu podustawowego o charakterze wykonawczym.

Przenosząc powyższe wywody na grunt niniejszej sprawy, Sąd uznał, że te same względy, które kierowały Trybunałem Konstytucyjnym przy ocenie konstytucyjności § 10 rozporządzenia z 2010 r., przemawiają za ocenieniem go jako sprzecznego z Konstytucją i na gruncie rozpoznawanej przez Sąd sprawy. Kwestie te nie wymagają szerszego omówienia, gdyż wyczerpująco opisane zostały w uzasadnieniu wyroku z 23.04.2013 r. Sąd w całości podziela pogląd Trybunału Konstytucyjnego, który stanowił podstawę tego rozstrzygnięcia. Skutkiem takiej oceny jest przyjęcie, że do ustalania należności powoda z tytułu dopłaty do wypoczynku w 2010 r. powinny znajdować zastosowanie przepisy rozporządzenia z 2000 r., nie zaś rozporządzenia z 2010 r.

Strona pozwana w zasadzie nie kwestionowała wyżej przedstawionego rozumowania , zarzucała natomiast, że niezależnie od treści orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego roszczenia powoda należy uznać za przedawnione, a zatem powództwo powinno być oddalone w całości. Strona pozwana nie kwestionowała przy tym, że gdyby nie doszło do przedawnienia spornych roszczeń, powodowi przysługiwałaby uzupełniająca dopłata w kwocie 1496 zł

Takie też stanowiska zajęły Sądy Pracy w Polsce i tak : SR w Słubicach w wyroku z dnia 2.09.13r sprawie sygn. akt IV P 67/10 , SR dla Qarszawy Żoliborza z dnia 24.10.13r. sygn. akt VIIP 639/10 , SR w Nowym Sączu w wyroku z dnia 4.11.13r. sygn akt IV P 266/13 , SR dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi w wyroku z dnia 18.10.13r. sygn akt X P 452/13

Podsumowując Sąd uznał, iż powództwo uzasadnione było także co do zasady.

Odsetek powód domagał się zgodnie ze stanowiskiem strony pozwanej wyrażonym w uzasadnieniu do sprzeciwu od nakazu zapłaty. tj od daty opublikowania cytowanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (tj od 23.04.2013 roku) dlatego też, Sąd orzekł o odsetkach od tej daty pomimo, iż zdaniem Sądu należałyby się one za okres wcześniejszy tj od 1.01.2011 bowiem do dnia 31.12.2010 roku powinna była nastąpić wypłata w prawidłowej wysokości, na co Sąd wskazywał we wstępnej części rozważań. Okoliczność, że doszło do częściowej wypłaty świadczenia w 2010 r. nie wpływa na wymagalność pozostałej części dopłaty – dłużnik może bowiem spełnić świadczenie w części przed datą wymagalności, nie powoduje to jednak, że niezapłacona część świadczenia staje się przez to wcześniej wymagalna.

Podstawę prawną roszczenia powoda zawiera art. 135 ust. 1 ustawy z 27.08.2009 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2009 r., nr 168, poz. 1323 ze zm.), który stanowi, że funkcjonariuszom i członkom ich rodzin, byłym funkcjonariuszom, w tym emerytom i rencistom i członkom ich rodzin, mogą być przyznawane świadczenia socjalne. W podobny sposób kwestię tę regulowała poprzednia ustawa o Służbie Celnej, z 24.07.1999 r. (Dz.U. 1999 r., nr 72, poz. 802 i nr 110, poz. 1255); na podstawie jej art. 42 wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z 11.05.2000 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń socjalnych, które mogą być przyznane funkcjonariuszom celnym i członkom ich rodzin (Dz.U. z 2000, nr

39, poz. 450, dalej: rozporządzenie z 2000 r.). Obowiązywało ono w chwili zgłaszania przez powoda wniosku w dniu 19.01.2010 r. o wypłatę przysługującego mu świadczenia socjalnego. Z § 1 ust. 1 rozporządzenia z 2000 r. wynika, że funkcjonariuszowi celnemu, który w związku z pełnieniem służby nabył w danym roku kalendarzowym prawo do urlopu wypoczynkowego, oraz małżonkowi funkcjonariusza, dzieciom własnym, dzieciom małżonka, dzieciom przysposobionym i dzieciom przyjętym na wychowanie, spełniającym kryteria określone § 1 ust. 1 pkt 1 i 2 tego rozporządzenia, przysługiwało, na pisemny wniosek funkcjonariusza, raz w roku kalendarzowym, świadczenie w postaci dopłaty do wypoczynku. Według § 2 ust. 2 dopłata do wypoczynku przysługuje na każdą uprawnioną osobę w wysokości procentowej minimalnej stawki uposażenia zasadniczego według najniższej grupy uposażenia zasadniczego, obowiązującej w Służbie Celnej w dniu 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym funkcjonariusz nabył prawo do urlopu wypoczynkowego: 1) za 2000 r. - 19,35%, 2) od 2001 r. - 32,85%.

Rygor natychmiastowej wykonalności został nadany na podstawie art. 477^2 § 1 k.p.c., który wskazuje, że również w stosunku do pozwanego będącego jednostką organizacyjną Skarbu Państwa obligatoryjne jest nadanie tego rygoru w części nie przekraczającej pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia pracownika (w sprawach pracowniczych nie stosuje się bowiem art. 335 § 2 k.p.c.). Zasądzona należność główna wraz z odsetkami jest kwotą niższą od jednomiesięcznego wynagrodzenia powoda wykazanego w niekwestionowanym przez powoda zaświadczeniu złożonym przez stronę pozwaną, wobec czego rygorem natychmiastowej wykonalności objęty został punkt I wyroku w całości (punkt III wyroku).

Z uwagi na to, że strona pozwana jako jednostka organizacyjna Skarbu Państwa jest objęta ustawowym zwolnieniem od opłat sądowych (art. 94 u.k.s.c.), zaś powodowi takie zwolnienie służyło jako pracownikowi (art. 96 ust. 1 pkt 4 u.k.s.c.), ostatecznie nieuiszczone koszty sądowe w postaci opłaty sądowej od pozwu na podstawie art. 113 u.k.s.c. (stosowanego a contrario) zaliczono na rachunek Skarbu Państwa (punkt III wyroku).